

Egy iskola Harisnyás Pippinek

november 25, 2018

Ha Astrid Lindgren egy helyet tervezett volna Harisnyás Pippinek, ahol tanulni lehet, valószínűleg valami olyasmi jött volna létre, mint a Harzbergi iskola: egy iskola frontális tanítás nélkül, ami gyerekeket és szülőket egyaránt felvillanyozza.

Lennard hat éves és szó szerint minden érdeklő. Ebben a pillanatban a és b-vel számol, a számok világa már az óvodában világos volt számára. „Ha az egész első osztály alatt a 20-as számkörben kellett volna maradnia, egészen biztos, hogy felhívta volna magára a figyelmet azzal, hogy zavarja az órát”. Mondja Kerstin, Lennard mamája. Ezért írtuk be őt ide, ebbe az iskolába. Itt, ez a Harzbergi iskola (), ahova majd két tucat lány és fiú jár. A kisiskola jól illik a kis faluhoz: Harzbergnek 85 lakója van Ostwestfalenben található. Ide vetődött a tanár házaspár, Falko és Steffi Peschel, amikor saját iskola után néztek: „Itt ideális körülményeket találtunk” – mondja Steffi, magyarázva döntésüket. Az épület éppen megfelelő méretű: sok hely az iskolának és nekünk is három gyerekünkkel.

A nyári szünet vége óta járnak ide a 6 és 10 év közti gyerekek egyetlen „osztályba”. Mindegyikük különleges a maga módján, ahogy Lennard is az. Két fiú és egy lány egy otthonból jönnek mindazokkal a problémákkal, amiket a legvadabb előítéletekben találhatunk. Két kislánynak súlyos hiperaktivitási problémája van. Néhány gyereknek olyan nehezebbé esik a tanulás, hogy a fejük felett ott lebegett, hogy át kell tenni őket a normál iskolából kiségitőbe.

Ez a magániskola semmiképpen nem elit iskola. Ennek megfelelően a szülők nem fizetnek iskolapénzt. Ugyanakkor azért van egy önkéntes hozzájárulás az iskola költségeihez.

Ami itt más, hogy nem léteznek olyan dolgok, mint amik az iskola szóról általában eszünkbe juthatnak: nincs tanítás, nincs tábla, nincs tanári dobogó, nincs csengetés, nincsenek munkalapok, nincsenek iskolai füzetek, tankönyvek és nincsenek házi feladatok.

Felöttlik természetesen a kérdés: hogyan fognak itt tanulni? Valamint: Egyáltalán szabad-e így iskolát üzemeltetni? Az utóbbira először válaszolva: Igen szabad. „Ha valaki átolvassa a tanterveket, akkor a koncepciónk annak teljesen megfelel” – világosít fel Falko Peschel.

Ezen túl már évek óta így dolgozik. Az iskolaalapítás előtt Eitdorfban a Harmonie iskolában volt helyettes iskolavezető. Azelőtt Troisdorfban négy éven át követte és dokumentálta saját osztályának előrehaladását, és összehasonlította ezt más „normális” osztályokéval. Az eredmények azt

mutatják, hogy az ő gyerekei átlagon felül teljesítenek. 3/4-ük gimnáziumban folytatta a tanulmányait, annak ellenére, hogy az első évben nem gondolták, hogy erre sor kerülhet.

Az iskola klasszikus tanítás nélkül, sikeres tanulóvá teszi a gyerekeket. „E mögött nem egy titok áll, hanem egy régi felismerés, miszerint minden ember akkor tanul különösen gyorsan és alaposan (hosszútávra), ha amit tanul, az érdekli.” – mondja Peschel. „És aki teljesen azonosul a tanulási céljával, az tanulási nehézségek ellenére is képes erőt megfeszítve dolgozni, hogy célját elérje.

Pontosan ezt láthatjuk az osztály összes gyerekénél. Már az elsősök kutatnak a számítógép segítségével, hogy prezentációt tartsanak. Ezért a az osztályban nem egy számítógép van, hanem 12. Mindegyik az internetre kapcsolva. Az, hogy a helyesírást tudni kell, mindenki számára nyilvánvaló: Google nem találja meg a helytelenül beírt szavakat. Ahonnan még információt lehet beszerezni, az a nagyszerű könyvtár magában az iskolában.

És természetesen az önmagunk által elért dolgok büszkeséggel töltenek el bennünket! Olyan büszkévé, hogy a gyerekek túlnőnek magukon. A kislány, akinek nagy koncentrációs problémái voltak, két óra alatt egy egész történetet írt és dolgozott át. Miután a szöveget a többieknek felolvasta, úgy döntött: „Most megírom a történetet angolul is!” és hozzá is fogott. Röviden összefoglalva: A tanítás helyett van rengeteg munka, amit a gyerekek maguk keresnek maguknak.

Ez nem működik a kezdetektől! Egy osztályban, ahol tanulástól megmámorosodott tanulók vannak, a tanárnak korábban nehéz munkát kellett végezni, befektetni. Eleinte csak kevés gyereknek van célja, és a többségben fel kell ébreszteni a tanulás örömet. Ehhez jönnek olyan kulcsfontosságú képességek mint késznek lenni egy cél érdekében fáradozni, ki kell tudni tartani, csoportban kell tudni dolgozni, koncentrálni kell tudni. Ennek érdekében dolgoznak a tanárok minden gyerekekkel.

Ennek a munkának az elején az áll, hogy egy gyerek érdeklődés és perspektívát kell találjon magának. Az első kérdések, amivel a tanév elején találkozott, ezek voltak: „Miért vagy itt? Mit szeretnél itt csinálni?”

Erre csak kevés gyerek tudta a választ, a legtöbbször erre szótlanná lett, emlékszik Steffi Peschel, és meséli, hogy milyen nehéz volt ezeket a ötlet nélküli napokat, néha heteket kibírni. De ez az előfeltétele annak, hogy a korábban szótlanná vált gyerekek hagyják magukat megfertőzni azoktól, akikben

a tanulási vágy mozog. „Ez azonban csak akkor sikerül, ha őket erre nem ösztökélik!” – mondja Steffi Peschel.

Semmi erőszak, kényszer – ez a legfontosabb parancs! Ezért zárhatja be magát Lisa olyan hosszú ideig a WC-re amennyire csak akarja. Kyra-Lea eltöltheti a reggelt a könyvtárban, és Éva a ablakpárkányon ülhet. Azonban egyetlen gyerek sem zavarhatja a többiét. “Mert az, hogy valaki „azt teheti, amit akar” nem jelenti azt, hogy valaki a többiek kárára teheti ezt.” – mondja Steffi Peschel.

Most, hat hónappal az iskolakezdés után, meséli a rendszeres napi reggeli körben, hogy Siri-vel együtt egy Power-Point bemutatót állít majd össze. Áron egy könyvet ír, Éva azt kéri Steffitől, hogy adjon neki különlegesen nehéz számítási feladatokat. Ronja pedig, aki a reggeli kört vezeti, megkérdezi a többieket, hogy Dávid milyen büntetést kapjon, mert az iskolakertben levő játszótéren nem tartotta magát a megállapodott szabályokhoz.

A Peschel-modell működik: A gyerekek egymás után maguktól rájönnek, hogy miként alakul ki egy jó tanulási klíma. Demokratikusan újra és újra változtatják a szabályokat, de minden gyerek tudja, hogy mi az, ami éppen érvényes. Ez is szabaddá teszi a fejet a tanulásra.

Kapcsolódó linkek:

Szerző	Cím	WWW
NDR	Német nyelvű 45 perces film Falko Peschel osztályáról angol felirattal.	
Hannelore Zehnpfennig	Miért hagytam fel a frontális tanítással?	
Fóti Péter	A tanulásról a szabad iskolákban	
Falko Peschel	A tanulás demokratizálása	
Falko Peschel	Az iskola, ahol a gyerekek eredményesen és értelmesen tanulni tudnak és akarnak. (I.)	
Fóti Péter	Miért tanulunk?	
Fóti Péter interjú Falko Peschellel	Élet az iskolában...	
Falko Peschel:	A harzberg-i iskoláról (ismertető iskolaprospektus)	

Forrás: Eltern 2010 / 4 ()

Fordította: Fóti Péter

Korrigálta: Széger Kati